

УДК [371.134:811.111(07)](71)

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СИСТЕМІ БАГАТОРІВНЕВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ КАНАДИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Вікторія Павлюк

У статті розглядаються сучасні тенденції підготовки вчителів англійської мови у Канаді, уточнено значення поняття «багаторівнева педагогічна освіта»; охарактеризовано підготовку фахівців за певними освітніми рівнями; виділено основні принципи модернізації професійної педагогічної освіти в Канаді; підкреслено роль реформування змісту підготовки майбутніх учителів у Канаді у XXI ст., яка поряд із врахуванням освітніх інновацій співвідноситься з освітніми вимогами, що ставляться канадською сучасністю перед педагогічними кадрами та визначені сучасні вимоги до педагогічної освіти і професії вчителя в Канаді.

Ключові слова: система багаторівневої педагогічної освіти, вчитель англійської мови, освітньо-кваліфікаційний рівень, сучасні тенденції, підготовка вчителів, принципи модернізації освіти.

Вивчення сутності та аналіз змісту сучасних підходів до проблеми педагогічної майстерності вчителя в системі вищої педагогічної освіти, дає підстави твердити, що формування майстерності відбувається найкраще завдяки багаторівневій організації навчального процесу.

У даному контексті велике значення щодо професійної підготовки конкурентоспроможних педагогічних кадрів в Україні набуває вивчення функціонування національних систем багаторівневої педагогічної освіти різних країн світу.

Поряд з цим, особливий інтерес у контексті вивчення зарубіжного досвіду становить, на наш погляд, теоретичний і практичний аналіз проблеми багаторівневої підготовки педагогів у Канаді. Канада як багатонаціональна країна акумулює в собі досвід різних націй щодо організації навчального процесу, змісту і методів навчання, який привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Канада володіє вагомими педагогічними досягненнями та розвиненою системою професійної підготовки вчителів. Тому, вивчення та аналіз досвіду підготовки вчителів у Канаді є важливим джерелом для визначення стратегічних напрямів розвитку української педагогічної освіти в XXI ст.

Теоретичному аналізу підходів до професійної підготовки канадських педагогічних кадрів присвячували свої роботи такі відомі вітчизняні науковці як Л. П. Пуховська, І. В. Гушлевська, М. П. Лещенко, Л. О. Карпинська, М. Ю. Красовицький, Н. В. Муқан, І. С. Руснак, М. С. Смирнова. Серед

зарубіжних дослідників проблем підготовки вчителів у Канаді варто виділити таких науковців як І. Даніел, Дж. Деннісон, Дж. Келлі, А. Коль, Дж. Лаенз, В. Левін, М. Невіл, М. Фуллан та ін..

Метою статті є аналіз сучасних тенденцій підготовки майбутніх учителів у системі багаторівневої педагогічної освіти в Канаді.

Методи дослідження – узагальнення та осмислення ключових понять, опис існуючих тенденцій підготовки вчителів англійської мови у системі багаторівневої педагогічної освіти в Канаді, аналіз статистичних даних університетів Канади.

Багаторівнева педагогічна освіта розглядається науковцями і як важливі інноваційні зміни в освітньому просторі.

Зміни в освітньому просторі в даній ситуації мають на меті створити такі умови, щоб кожен студент під час навчання, самовизначившись у подальшій професійній діяльності, зміг би на основі попереднього рівня освіти зробити усвідомлений професійний вибір.

Як засвідчив канадський педагогічний досвід ХХ ст. у багатьох зарубіжних країнах (в тому числі і в рамках Болонського процесу в Європі) саме багаторівнева система освіти дозволяє:

- створити об'єктивні умови для максимального розвитку особистості;
- формувати в індивіда суб'єктивну готовність і постійну потребу у самовдосконаленні;
- здійснювати професіоналізацію впродовж всього періоду теоретичної і практичної підготовки у вищій школі;
- забезпечити гуманізацію змісту навчання; забезпечити диференціацію й індивідуалізацію навчання;
- оперативно реагувати на вимоги практики [6, с. 200-201].

Багаторівнева педагогічна освіта функціонує як особлива форма педагогічного процесу. Причому, як справедливо зазначають російські дослідники Г. О. Бордовський [1], В. А. Сазонов [7], **характеристичними рисами багаторівневої системи освіти є:**

- єдність форм і методів на різних рівнях навчального процесу;
- поетапність у навчальному процесі, що спрямовується на диференціацію та цілісність навчальних програм і курсів;
- забезпечення взаємодії результативності освітнього середовища та професійних запитів соціуму.

При багаторівневій системі здійснюється підготовка фахівців за певними освітніми рівнями, тому охарактеризуємо кожен з них. Але спочатку розкриємо змістове наповнення понять «освітній рівень вищої освіти» та «освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти», які безпосередньо торкаються проблеми дослідження.

Освітній рівень вищої освіти – характеристика вищої освіти за ознаками ступеня сформованості інтелектуальних якостей особи, достатніх для здобуття кваліфікації, яка відповідає певному освітньо-кваліфікаційному рівню.

Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти – характеристика

вищої освіти за ознаками ступеня сформованості знань, умінь та навичок особи, що забезпечують її здатність виконувати завдання та обов'язки (роботи) певного рівня професійної діяльності [2, с. 134].

Після успішного закінчення освітньо-кваліфікаційного рівня випускнику присуджується ступінь, який відповідає цьому рівню.

Університети Канади, в тому числі й ті, які мають в своїй структурі педагогічні факультети та педагогічні коледжі, виконують три головні функції: проводять наукові дослідження (викладацька, наукова, творча діяльність коледжів та університетів), навчають студентів (загальнонаукова освіта студентів та їх підготовка до професійної діяльності) й обслуговують потреби всієї країни, розповсюджуючи освіту серед населення.

За даними щорічного збірника канадських вищих навчальних закладів початку XXI ст. ступенева підготовка вчителів здійснюється майже в п'ятдесяти канадських університетах, які стали багатoproфільними навчальними закладами і надають освітні послуги на локальному, національному та міжнародному рівнях [8].

За даними Міністерства статистики Канади 2009 року, в країні готують майбутніх учителів англійської мови університети Саскечеван, Манітоби, Альберти, Вінніпегу, Британської Колумбії, Вікторії, Саймона Фрейза, Квебеку, Нового Брунсвіку, Оттави, Західного Онтаріо, Торонто, Святого Томаса, Острова Принца Едварда, Йорку та ін..

Очевидно, що педагогічні факультети при університетах на сьогодні є в кожній провінції Канади. Вони охоплюють навчанням практично усю молодь, яка має середню освіту. Для більш ефективної підготовки майбутніх студентів до навчального процесу в університетах при останніх створюються університетські коледжі, які впродовж двох років готують абітурієнтів до вступу в університет. Цим забезпечується рівний доступ до здобуття педагогічної освіти для різних канадських регіонів.

На сучасному етапі підготовка вчителів англійської мови проводиться за різними освітньо-кваліфікаційними рівнями фахівців з усіх педагогічних профілів і спеціальностей канадських університетів. Утвердження цілісної (визнаної у всьому світі) системи багаторівневої педагогічної освіти та встановлення кореляційного зв'язку між освітніми рівнями та щаблями кар'єрної драбини у педагогічній професії характеризують систему підготовки вчителів у Канаді.

У спектрі світового освітнього простору канадська багаторівнева система вищої педагогічної освіти сформувалася гнучкою та ефективною в економічному та педагогічному аспектах. Вона дозволяє оперативно регулювати підготовку фахівців. Студенти самі відповідно до своїх цілей визначають темп, характер, рівень навчання.

Характеристичною рисою багаторівневої канадської системи підготовки педагогічних кадрів є те, що вона не веде до однобокого теоретичного та практичного навчання, а спрямована на оперативне задоволення освітніх потреб та особистісної спрямованості студентів.

Загалом, прогресивний досвід організації канадської багаторівневої

системи педагогічної освіти, що базується на принципах: демократизму, полікультурності, доступності, портативності, відповідності, науковості, відповідальності, мобільності, професіоналізму, доцільно використати в українській системі професійної підготовки майбутніх учителів, зокрема в питаннях тривалості навчання, визначення ролі та значення педагогічної практики в навчальних програмах і науково-методичного забезпечення різних освітньо-кваліфікаційних рівнів: бакалавр, магістр, доктор.

Науковий аналіз розвитку і ролі канадських університетів щодо питання реалізації багаторівневої педагогічної освіти дозволяє розглядати при цьому університетську освіту в якості провідного фактора в реалізації інтегративних зусиль нації, який здійснює напрoвляючий вплив на формування тенденцій світового освітнього простору.

Останнім часом триває активне обговорення потенціалу бакалаврату і магістратури в різних країнах світу у плані забезпечення професійного розвитку вчителів, які працюють, та надання їм потенційних можливостей для цього через спрямованість змісту програм професійної підготовки на виклики суспільства та зростання їх професійної кар'єри.

У контексті залучення до освітніх реформ діяльність багатьох факультетів освіти університетів Канади, які готують майбутніх учителів, фокусується на посиленні інтеграції наукової роботи та спеціалізованого викладання. Науковий аналіз розвитку і ролі канадських університетів щодо питання реалізації багаторівневої педагогічної освіти дозволяє розглядати університетську освіту в якості провідного фактора в реалізації інтегративних зусиль нації, який здійснює суттєвий вплив на формування тенденцій світового освітнього простору.

Отже, реформування змісту підготовки майбутніх учителів у Канаді у XXI ст. поряд із врахуванням освітніх інновацій співвідноситься з освітніми вимогами, які ставляться канадською сучасністю перед педагогічними кадрами. Сучасні вимоги до педагогічної освіти і професії вчителя в Канаді формуються у таких площинах (вимірах): виклики широкого суспільного характеру до освіти в цілому та вчителя; виклики до вчителя в контексті структурних перетворень освітніх систем; виклики до вчителя в контексті стандартно орієнтованих реформ освітніх систем.

У зв'язку з цим, нами виділено основні принципи модернізації професійної педагогічної освіти в Канаді, які полягають у збереженні і примноженні національних освітніх традицій, у вихованні гармонійно-розвиненої особистості майбутнього вчителя, який маючи відповідні фахові та загальноосвітні знання, навички і вміння, здатен адаптуватися до законів ринку праці, соціальних, політичних й культурних умов суспільного розвитку. Це й відображається в оновленому змісті вищої багаторівневої педагогічної освіти Канади.

Проте, суспільні зміни, що тривають наразі і впливають на процес підготовки вчителів англійської мови в Канаді потребують подальших досліджень в галузі педагогіки.

Список використаних джерел:

1. Бордовский Г. А. Актуальные направления реализации концепции непрерывного педагогического образования / Г. А. Бордовский // *Непрерывное педагогическое образование*. – Вып. 1. – С.-Пб, 1993. – с. 3–6.
2. Закон України «Про вищу освіту» // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2002, №2, ст. 134, з подальшими змінами, внесеними Законами України.
3. Левченко М. Підготовка вчителів початкової ланки в Канаді (Історичний аспект) / М. Левченко // *Початкова школа*. – 1997. – № 4. – С. 42–44.
4. Мукан Н. В. Моделі професійного розвитку педагогів Великої Британії, Канади, США: інституційний рівень / Н. В. Мукан // *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка: [зб. наук. пр.]*. – № 21 (137) листоп. 2007. Педагогічні науки. – Ч. 2. – Луганськ: Вид-во ЛНПУ «Альма-матер», 2007. – С. 66–78.
5. Овчарук О. В. Сучасні тенденції розвитку змісту освіти в зарубіжних країнах / Оксана Василівна Овчарук // *Шлях освіти*. – 2003. – № 2. – С. 17–21.
6. Підкурманна Г. О. Багаторівнева система підготовки як основа оновлення освіти на факультеті дошкільного виховання / Г. О. Підкурманна // *Збірник наукових праць*. – К., 2000. – С. 199–205.
7. Сазонов В. А. Концептуальные основы формирования модели многоуровневой подготовки / В. А. Сазонов. – Челябинск-Курск, 1994.
8. *Faculties of education in Canada* Retrieved March 11, 2005 from. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oise.utoronto.ca/canedweb/faculties.html>.